28.10.2021

Euroopan parlamentin jäsen Elsi Katainen, AGRI-valiokunnan varapuheenjohtaja, AGRI-valiokunnan neuvottelija LULUCF-asetuksessa (Renew Europe/kesk.)

Asiantuntijalausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Aihe: LULUCF-asetus

Komissio on esittänyt kolmevaiheista mallia. Ensimmäisessä jaksossa vuoteen 2025 mentäisiin nykyisen laskentatavan mukaisesti, jossa vertailutasot ovat menneessä. On hyvä, että Suomelle sovittu 5 megatonnin jousto on tekstissä, tältä osin komissio näyttää ottaneen opiksi aikaisemmasta delegoidusta säädöksestä, jonka ensimmäisessä versiossa Suomen joustoa ei oltu huomioitu ja jonka neuvosto hylkäsi yksimielisesti Suomen aktiivisen vaikuttamisen ansiosta.

Vuodet 2026-2030 tuovat ison muutoksen, kun siirrytään käyttämään raportoituja tietoja maan- ja metsien käytön nielujen laskennassa. On hyvä, että vihdoin menneisyyteen katsovista referenssivuosista päästään eroon ja laskennat perustetaan siihen, mitä metsissä biologisesti tapahtuu. Nyt sellaista laskennallista virhettä ei pitäisi voida tapahtua, että Suomen kasvava nettonielu näkyisi laskennoissa päästönä. Suomen systemaattinen ja pitkäaikainen vaikuttamistyö on tässä asiassa tuottanut tulosta.

Kokonaan uutta on se, että komissio on esittänyt EU-tasolla 310 megatonnin hiilinielun kasvattamisvelvoitetta vuoteen 2030 mennessä sekä jäsenmaakohtaisia nielutavoitteita. Huomattavaa on, että 310 megatonnia on korkeampi kuin ilmastolaissa sovittu 225 megatonnin tavoite. Euroopan parlamentissa suurin keskustelu käytäneen tästä tavoitteesta. Suomen velvoiteluku -17,8 MT on kunnianhimoinen, sillä vuosina 2016-2018 Suomen nielu oli keskimäärin -13,6 MT. Suomen tavoite vaikuttaisi olevan mahdollista saavuttaa, mikäli kestävän metsänhoidon perusedellytykset muiden lainsäädäntöjen osalta säilyvät.

Moni jäsenmaa näyttää suhtautuvan nuivasti omiin tavoitteisiinsa. Esimerkiksi Ruotsin tavoite (-47,3) on todella kova. Samoin Espanjan (-43,6), Italian (-36,8), Ranskan (-34) ja Saksan (-30,8) tavoitteet ovat tiukkoja. Vaikuttaa epätodennäköiseltä, että parlamentissa lähdetään muuttamaan jäsenmaiden välisen tavoitteen suhdetta. On todennäköistä, että kovien kansallisten tavoitteiden takia eri ryhmistä löytyy delegaatioita, jotka lähtevät ajamaan EU-tason tavoitetta alas, ja samalla toisaalla löytyy halua nostaa nielutavoitetta.

Iso kysymys liittyy siihen, mistä ja miten hiilinielu lasketaan. Parlamentissa on kuultu näkökulmia, joiden mukaan nieluja kasvattavat toimet pitäisi tehdä ennen muuta maaperään liittyvissä asioissa. Jos keskustelut etenevät tähän suuntaan, voi sillä olla vaikutusta turvemaihin niin metsissä kuin maatiloilla ja tätä on syytä seurata tarkasti. On mahdollista, että tietyillä ryhmillä on haluja lisätä maankäytön ja metsien hoitamisen sääntöjä ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita, mikä ei ole kannatettavaa.

Suomelle tärkeä kysymys tulee olemaan puutuotteet eli harvested wood products, joiden käytölle on luotava nykyistä vahvemmat kannustimet. On mahdollista, että keskustelua tullaan käymään käyttöiältään erilaisten puutuotteiden ilmastohyödyistä. Laskentamallista ei pidä luoda tältä osin liian monimutkaista, vaan kannustaa laajamittaiseen puunkäyttöön, mikä on aina hyödyllinen ratkaisu ilmaston kannalta.

Kolmannessa vaiheessa vuodesta 2030 alkaen LULUCF ja taakanjakosektorin maatalousosio sulautuvat AFOLU paketiksi mikä tuo ison muutoksen. On tärkeää, että EU-parlamentissa maatalousvaliokunta on tasavertaisesti päättämässä tästä kokonaisuudesta, sillä asia liittyy suoraan maatalouden päästöihin, joista säädetään EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa.

AFOLU mahdollistaa maatalouden ilmastotoimenpiteiden kokonaisvaltaisemman tarkastelun, mutta siinä piile myös iso riski. Perusajatus on siinä, että maatalouden taakanjakopuolen päästöt kompensoitaisiin metsänieluilla ja näin koko AFOLU sektorista saataisiin hiilineutraali 2035 mennessä. Auki jää kysymys, katsotaanko kompensaatioasiaa jäsenmaiden välisenä vai koko EU:n tasolla.

Suomen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että tarkastelu on jäsenmaakohtaista. Nielujen eurooppalaista sosialisointia ei saa tapahtua. Asia olisi hyvä tarkistaa jo etukäteen EU:n tuomioistuimelta, ettei yksityisen metsäomaisuuden sosialisoiminen toteudu. Mitä korkeammaksi hiilen markkinahinta nousee, sitä suuremmista summista on kyse.

Jatkokäsittelyssä on syytä kiinnittää huomiota myös vapaaehtoiseen hiilinielureserviin. Ne maat, jotka eivät pääse päästövähennystavoitteisiin, voisivat hyödyntää muiden maiden EU:n yhteiseen reserviin päätyviä nieluyksiköitä. Suomen on valvottava tarkasti, ettei tästä tule pakollista mekanismia, sillä sekin johtaisi nielujen sosialisointiin.

Esityksen johdantokappaleiden hiiliviljelyä ja nieluyksiköitä käsitteleviin kohtiin 9 ja 10 on syytä kiinnittää erityistä huomiota. EU:n komissio antaa Carbon Farmin Initiativen joulukuussa 2021, joka pohjustaa vuoden 2022 lopulla komissiolta tulevaa lakiesitystä nieluyksiköistä eli *(Carbon Removal Certificate)*. Näillä aloitteilla luodaan keinoja ja mekanismeja hiilensidonnalle, jota kenties tullaan soveltamaan, kun LULUCF ja päästökauppa kehittyvät.

Hiiliviljelyaloitteessa on hyviä elementtejä. Ratkaistavaksi jää, mistä ja miten mahdolliset hiilensidonnalle luotavat talouden kannustimet kustannetaan. On huomattava, että näillä nieluyksiköillä käydään jo nyt kauppaa markkinoilla ja kiinnostusta erityisesti yrityspuolella ostaa nielukompensaatioita on suurta.

Yhteenveto:

LULUCF on ennen muuta laskentatyökalu. Nielujen kasvattamista koskevien tavoitteiden peruslähtökohtana pitää olla EU:n ilmastolaki. Konkreettisiin ja tehokkaimpiin tuloksiin ilmastonmuutoksen torjunnassa päästään päästöjä vähentämällä. Hallitsematon nielutavoitteen nosto voi johtaa päinvastaisiin tuloksiin, jos metsän puuston määrää lisätään ilman kestävää metsänhoitoa. Metsien hoitamisessa ja tyypeissä on EU:n sisällä suurta vaihtelua. Komissiolle ei saa antaa tässäkään syytä ehdottaa lisää EU-tason sääntelyä metsien hoitamiseen. On pidettävä huoli, että Euroopan kyky tuottaa ruokaa kannattavasti säilyy ja maatalousmaa käytetään ensisijaisesti siihen eikä tänne luoda tarpeetonta metsittämispainetta.